

Відділ освіти, молоді та спорту
Карлівської міської ради
Карлівський ліцей №3 Карлівської міської ради

Шенгер Світлана Петрівна,
педагог- організатор
Карлівського ліцею №3
Карлівської міської ради

**ПРИЙОМИ ФОРМУВАННЯ
КРЕАТИВНО – ЕМПАТІЙНИХ ЗДІБНОСТЕЙ
В ОРГАНІЗАЦІЇ ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ**

Шенгер С.П., педагог-організатор Карлівського ліцею №3, стаж роботи 27 років

Прийоми формування креативно – емпатійних здібностей в організації виховного процесу //Автор: С.П.Шенгер. – Карлівка, 2023.- 31 с.

У методичному посібнику теоретично обґрунтовано, вироблено методичні засади та практичні пропозиції, спрямовані на формування креативно – емпатійних здібностей у виховному процесі шляхом використання новітніх платформ та інструментів в умовах дистанційного навчання.

Запропоновано увазі читачів практичні матеріали, розроблені автором: кроссенси, буктрейлери як візуальне мистецтво емоційного впливу, оформлення та наповнення фреймів онлайн – дошки Google Jamboard, матеріал для створення інноваційних ігор на платформі Interacty. Описані в роботі прийоми допоможуть нестандартно організувати виховний процес, реалізувати будь-яку ідею.

Усі матеріали апробовані в навчальному процесі Карлівського ліцею №3. Посібник буде корисним для вчителів, організаторів виховного процесу, керівників літературних гуртків, студентів педагогічних вищих навчальних закладів, а також усім, хто прагне розвинути творчі здібності учнів, а заходи зробити цікавими та сучасним.

Рецензенти:

Ольга СУТУЛА– директор комунальної установи «Центр професійного розвитку педагогічних працівників» Карлівської міської ради Полтавської області

Тетяна КАЧАЛКА– заступник директора з виховної роботи Карлівського ліцею №3 Карлівської міської ради

Схвалено на засіданні педагогічної ради Карлівського ліцею №3 Карлівської міської ради (протокол №7 від 05 січня 2023 року), засіданні атестаційної комісії II рівня відділу освіти, молоді та спорту Карлівської міської ради (протокол №3 від 10 січня 2023 року).

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. РОЗВИТОК КРЕАТИВНО - ЕМПАТІЙНИХ ЗДІБНОСТЕЙ УЧНІВ – ЦЕНТЕНІАЛІВ	
2.1. Емпатія —важлива складова морального формування особистості, розвитку її креативності	6
2.2. Сучасні діти. Які вони?.....	7
2.3. У чому переваги візуальної інформації?.....	8
РОЗДІЛ 2. ДИСТАНЦІЙНІ ПРАКТИКИ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ ЦИФРОВИХ РЕСУРСІВ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ КРЕАТИВНО - ЕМПАТІЙНИХ ЗДІБНОСТЕЙ УЧНІВ	
2.1. Цифрові технології у виховному процесі в умовах дистанційного навчання.....	9
2.2. Онлайн - дошка Google Jamboard – ефективний інструмент для спільної діяльності дітей.....	10
2.3. Сервіс Interacty – можливість реалізувати будь-яку ідею.....	17
РОЗДІЛ 3. ПРИЙОМИ ФОРМУВАННЯ КРЕАТИВНО -ЕМПАТІЙНИХ ЗДІБНОСТЕЙ УЧНІВ У ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ	
3.1.«Кроссенс» як прийом розвитку креативного мислення.....	19
3.2. Буктрейлер як візуальне мистецтво емоційного впливу.....	24
ВИСНОВКИ	27
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	28
ДОДАТКИ	29

ВСТУП

Виховний процес покликаний нести дивовижний, розкішний, багатогранний матеріал для розвитку інтелектуального та духовного потенціалу дітей, формувати особистість, світ якої – неповторна веселка незрівнянного блиску. Тому тільки формат творчого пошуку, що включає інноваційні елементи, дозволить педагогу- організатору (фасилітатору, коучу) не репродукувати, а експериментувати, досліджувати, формуючи креативну особистість, здатну творчо засвоювати інформацію й вдало застосовувати її у конкретних життєвих ситуаціях.

Сьогодні, коли світ здригається від протиріч, планета - від воєн, особливо актуальною в освіті є проблема створення умов для розвитку духовної та творчої особистості. Важливими рисами такої особистості є соціальна активність, вміння висловити свої почуття, думки, дати оцінку побаченому, почутому, розуміння позиції та поглядів іншого, потяг до самовдосконалення та самоосвіти упродовж життя, здатність до творчого сприйняття світу[6].

На сучасному етапі кожен, хто спостерігає за формуванням особистості, бере участь у плеканні її цінностей, досвідчений фахівець, який роками працює в учнівських колективах чи початківець, який робить перші кроки на педагогічній ниві, набуваючи першого досвіду, постають перед проблемою: Як навчати? Як виховати? За цими простими запитаннями криються пошуки ефективних шляхів організації й спрямування процесу виховання, щоб він був продуктивним, цікавим, творчим, сучасним; враховував би особливості сучасних реалій - дистанційного навчання в період війни, розкривав величезний внутрішній потенціал особистості й відкрив для неї вектори найповнішої самореалізації; перетворював би навчання й пізнання на життєву потребу людини, а не вимушений «важкий тягар» персональних і суспільних обов'язків. Так, питання виховання – це завжди питання не тільки змісту та цілі, але засобів і технологій.

Дженіфер Флемінг констатував: «Бути педагогом у цифрову добу – це навчати навичок майбутнього вже сьогодні». В умовах дистанційного навчання одним із важливих питань процесу організації позакласної роботи є вибір ефективних цифрових ресурсів. Сучасна інтернет-індустрія пропонує чималий вибір онлайн-сервісів для створення інтерактивних ігор та вправ під час проведення виховних онлайн-заходів.

Ми спробували описати можливості одного з них – віртуальну дошку Google Jamboard. Її використання може вирішувати найрізноманітніші завдання. Динамічне використання Онлайн - дошки Google Jamboard дозволяє розв'язати проблему спільної проектної діяльності та організувати її етапи ефективно й якісно. Кожна дитина залучається до спільної роботи, яка вимагає з одного боку самостійності й просування у своєму темпі, а з другого – уміння спілкуватися й вирішувати виховні цілі.

Сучасний вихованець не тільки повинен сприймати інформацію, викладену наставником, а й творчо її переробляти, структурувати. І тут незамінними виявляються нові засоби візуалізації: буктрейлер, кроссенс, скрайбінг, інфографіка, візуальні конспекти, які сприяють розвитку креативно - емпатійної особистості, здатної до самоосвіти, творчого осмислення художнього твору.

Позакласна робота має бути цікавою. Безперечно, існує безліч прийомів і методів, за допомогою яких можна зробити виховний процес більш ефективним, але ми зупинилися лише на декількох із них. Хоча зміст посібника не охоплює всіх аспектів реалізації інноваційного підходу до виховання, але висвітлює достатньо широке коло питань, що робить його корисним як для педагогів- організаторів та заступників із виховної роботи, працівників позашкілля, так і для студентів педагогічних закладів, зорієнтованих на впровадження інноваційного підходу у виховному процесі.

РОЗДІЛ 1. РОЗВИТОК КРЕАТИВНО - ЕМПАТІЙНИХ ЗДІБНОСТЕЙ УЧНІВ – ЦЕНТЕНІАЛІВ

2.1 Емпатія – важлива складова морального формування особистості, розвитку її креативності.

Емпатія в перекладі з англійської означає співчуття, співпереживання. Її вважають важливою складовою морального формування особистості, яка сприяє розвитку гуманних відносин. Вона є ефективним методом пізнання й розуміння внутрішнього світу іншого, необхідною умовою розвитку емоційної зрілості дитини, міжособистісного взаєморозуміння [3].

Якісне сприйняття світу неможливе без високого рівня емпатії, яка набувається з досвідом, бо легше зрозуміти переживання іншої людини, якщо ті ж відчуття довелося пережити самому. Виховний процес – потужне джерело розвитку емпатії. Коли дитина не просто слухає й спостерігає за подіями під час позакласного заходу, а є активним гравцем і його творцем, то вона зовсім інакше сприймає дійство. Якщо подія супроводжується відеорядом, музичним оформленням, якщо перед очима «оживають» факти, а вона є активним учасником всього, що відбувається, дитина починає сприймати твори, пропускаючи їх через серце.

Завдання, яке стоїть перед організатором - фасилітатором сьогодні, — формування креативно - емпатійної особистості. Будь-яка змістовна діяльність вихованців може проходити три рівні (Рис. 1):

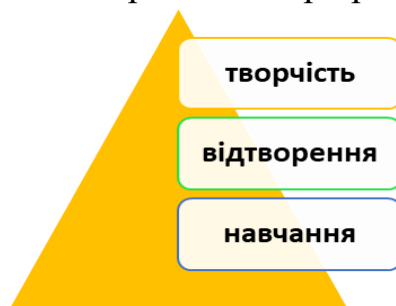

Рис. 1. Три рівні змістовної діяльності учнів

Джерело: складено автором

Креативна особистість — це творча особистість, у якої під впливом зовнішніх факторів з'явилися необхідні для актуалізації її творчого потенціалу додаткові мотиви, особистісні здібності, що сприяють досягненню творчих результатів в одному чи кількох видах діяльності. Цей термін є синонімом до слова «творчість», однак має й розбіжності [7].

Творчість – це діяльність людини, спрямована на створення певних цінностей, а креативність як поняття сприяє створенню нестандартності у виявленні творчого потенціалу.

Який же взаємозв'язок між творчістю та емпатією? Психологи стверджують, що одним із найголовніших джерел розвитку особистості та її креативності є *емпатія*. Формування креативного мислення вихованців залежить від їхнього інтелектуального потенціалу, естетичних смаків. Тому

позакласні й позашкільні заходи покликані розвивати чутливість до художнього слова. Шлях розвитку емпатійної особистості можна зобразити так: «Від культури слова до емоційного розвитку, від нього до культури моральних почуттів і моральних стосунків».

2.2. Сучасні діти. Які вони?

Якщо вірити теорії поколінь, описаної в 1991 році Нілом Хау і Вільямом Штрауссом, кожен 20-25 років покоління змінюють один одного. Діти, народжені після 2000 року, являють собою нове прогресивне плем'я — покоління Z. Саме їх називають центеніали. Це покоління людей, які народилися з 1995 по 2012 роки, вони зростають зі стрімким розвитком технологій та доступу до них. Центеніали сприймають сучасні технології як даність: вони є так званіми digital natives.

Це покоління зростає в епоху демотиваторів та суцільної інфографіки. Діти – візуали потребують інструкцій у формі відеоролика або в картинках, вони думають у малюнках і деталях, мають яскраву уяву, із задоволенням роблять нотатки, замальовки (Рис.2). Ми розуміємо, що наші учні не можуть чекати, часто ігнорують ті заходи, у яких їм відведено роль спостерігачів. (Див. Додаток А). Саме тому процес виховання цих дітей ми спрямовуємо на розвиток креативно - емпатійних здібностей, які у підсумку стають основою розвитку цілісної сучасної особистості. Цей підхід – основа нашого досвіду.

Рис 2. Основні характеристики покоління Z
Джерело: складено автором

Як краще працювати з візуалами:

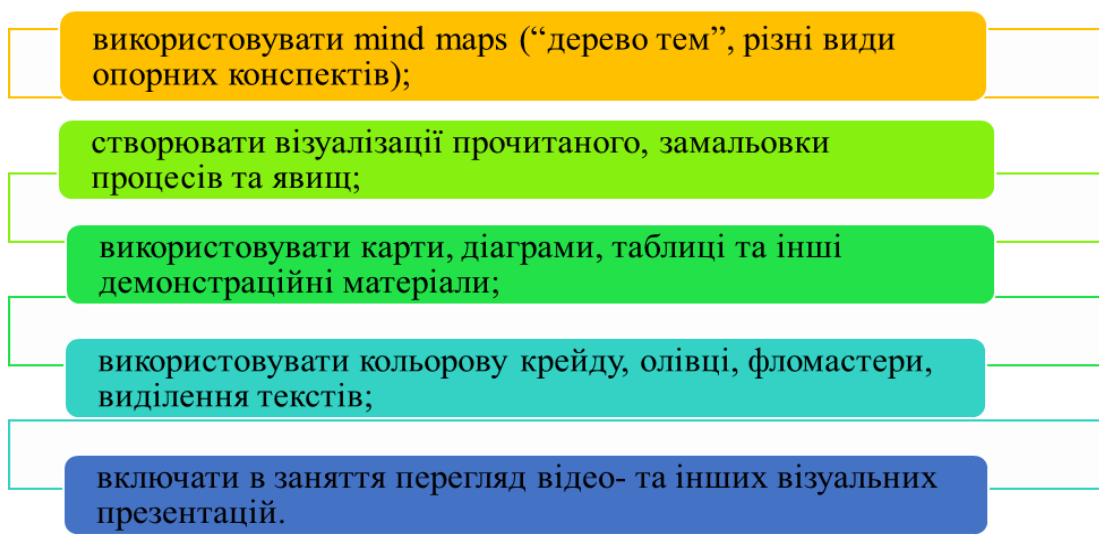

Рис 3. Види роботи з візуалами

Джерело: складено автором

2.3. У чому переваги візуальної інформації?

Якщо проаналізувати розвідки вчених про рівень засвоєння інформації (Рис. 4) під час різних видів роботи, то можна зробити висновок: краще сприймається візуальна інформація. Вона дозволяє не тільки швидко й ефективно донести до глядача власні думки та ідеї, а й сприяє розвитку емоційної зрілості дитини. Є чимало досліджень, які підтверджують, що:

- 90% інформації людина сприймає через зір;
- 70% сенсорних рецепторів знаходяться в очах;
- близько половини нейронів головного мозку людини задіяні в обробці візуальної інформації;
- на 19% менше при роботі з візуальними даними використовується когнітивна функція мозку, що відповідає за обробку та аналіз інформації;
- на 17% вище продуктивність людини, що працює з візуальною інформацією;
- на 4,5% краще згадуються докладні деталі візуальної інформації;
- в 60 000 разів швидше сприймається візуальна інформація в порівнянні з текстовою;
- 10% людина запам'ятовує з почутого, 20% – з прочитаного, і 80% – з побаченого і зробленого[6];
- на 323% краще людина виконує інструкцію, якщо вона містить ілюстрації.

РОЗДІЛ 2. ДИСТАНЦІЙНІ ПРАКТИКИ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ ЦИФРОВИХ РЕСУРСІВ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ КРЕАТИВНО - ЕМПАТІЙНИХ ЗДІБНОСТЕЙ УЧНІВ

2.1. Цифрові технології у виховному процесі в умовах дистанційного навчання

Успішність упровадження ЦТ на сучасному етапі значною мірою залежить від здатності вчительства максимально використовувати переваги цих технологій у своїй практичній діяльності. Дженіфер Флемінг констатував: «Бути педагогом у цифрову добу – це навчати навичок майбутнього вже сьогодні».

Активне використання ЦТ у сучасному освітньому просторі зумовлює зростання ролі цифрової компетентності як окремої складової професійної компетентності педагога. Цифрова компетентність передбачає впевнене й водночас критичне застосування ЦТ у професійній діяльності вчителя, надає йому широких можливостей: активно діяти в інформаційному середовищі, використовувати найновітніші досягнення техніки в професійній діяльності[8].

Вибір платформ та інструментів під час проведення виховних онлайн заходів варто здійснювати, враховуючи наступні критерії:

1. Здатність ресурсу та онлайн-інструменту досягати очікуваних результатів.
2. Універсальність - можливість використовувати одну платформу для всіх занять.
3. Зрозумілість інтерфейсу для дітей різного віку.
4. Можливість використовувати продукти на пристроях із різними операційними системами.
5. Безпечність – варто мінімізувати платформи, що збирають персональні дані дітей та педагогів.

Сучасна інтернет-індустрія пропонує чималий вибір онлайн-сервісів для створення інтерактивних ігор та вправ під час проведення виховних онлайн-заходів (Рис.4,5).

Рис. 4. Онлайн-сервіси для створення інтерактивних ігор та вправ під час проведення виховних онлайн-заходів

Сервіси для зйомки цікавих відеоматеріалів

Рис.5. Сервіси для зйомки відеоматеріалів

Інноваційні форми виховної роботи під час дистанційного навчання:

- Онлайн-квести;
- флешмоби;
- онлайн-марафони;
- онлайн-проекти;
- фоточеленджі;
- онлайн-засідання лідерів учнівського самоврядування;
- онлайн-акції;
- онлайн-бесіди;
- онлайн-вікторини;
- фотовиставки;
- презентації відеокліпів;
- соціальні відеоролики;
- флешмоби побажань;
- веб-квести

2.2. Онлайн - дошка Google Jamboard – ефективний інструмент для спільної діяльності дітей.

В умовах дистанційного навчання одним із важливих питань процесу організації позакласної роботи є вибір ефективних цифрових ресурсів. Ми спробували описати можливості одного з них – віртуальну дошку Google Jamboard. Її використання може вирішувати найрізноманітніші завдання.

Віртуальна інтерактивна дошка – це мережевий соціальний ресурс, призначений для організації спільної роботи зі створення й редагування зображень, документів та спілкування в реальному часі. Google Jamboard – інструмент, який дозволяє розмістити свої ідеї не на слайдах, які чергуються,

а на віртуальній площині. Онлайн - дошка Google Jamboard – це сервіс, який дає можливість кожному учаснику заходу вивести свою роботу на фрейм, організатору - прокоментувати й оцінити кожного, не витративши на це багато часу. Динамічне використання сервісу дозволяє розв’язати проблему спільної проектної діяльності та організувати її етапи ефективно й якісно. Кожна дитина залучається до спільної роботи, яка вимагає з одного боку самостійності й просування у своєму темпі, а з другого – уміння спілкуватися й вирішувати виховні цілі.

У процесі позакласної роботи нами активно використовується Сервіс Google Jamboard у будь – яких заходах на будь – якому етапі роботи: цілепокладання, мозковий штурм, збір та обробка інформації з теми, рефлексія (побажання, відгуки). Онлайн - дошку Google Jamboard зручно використовувати як систему зберігання матеріалів, які можна використовувати як презентації, які будуть доступні для перегляду або скачування в будь-який час. Можна розмістити на фрейм якийсь матеріал, попросити дітей швидко переглянути й поставити питання за замістом повідомлюваного. Не витрачаючи багато часу на рефлексію, на одному фреймі можна зібрати всю головну інформацію з опрацьованого матеріалу (посилання, документи, відео, презентації).

Мета використання сервісу – наочність, можливість корекції та збереження інформації. Використання дошки Google Jamboard вирішує завдання забезпечення візуалізації, інтерактивності, наявності швидкого зворотного зв’язку, а також організації роботи в єдиному веб- просторі. Цей багатофункціональний засіб є ресурсом для групового обговорення ідей у візуальному форматі.

Таким чином, дистанційні заходи з онлайн–дошкою дозволяють учасникам заходів набувати чимало навиків, розвивають уміння самоорганізовуватися, працювати з інформацією, виділяти головне, підбивати підсумки. Цей інструмент допомагає у виборі ефективних прийомів формування креативно–емпатійних здібностей дітей. Робота з онлайн –дошкою сприяє виявленню індивідуальних творчих здібностей учасників заходів, розвитку уміння працювати в команді.

Дошка Google Jamboard - багатофункціональний інструмент (Рис. 6).

Jamboard –сервіс, який дозволяє застосовувати під час проведення заходів інтерактивні форми групової роботи («Килим ідей», «Дерево рішень», «Відповідності», ««Флешмоб побажань», «Перегони на повітряних кулях»), використовувати практичні прийоми (“Асоціативний куш” (Рис.7), “Гронування” (Кластер), “Шість капелюхів”, “Дерево передбачень” (Дерево припущень), графічний редактор “Фішбоун”, “Кубування”, “Ромашка Блума” (Кубик Блума), “Кошик ідей”, «Мозковий штурм», “Передбачення”, “Порушена послідовність”, графічний редактор “Концептуальна таблиця”, “Мозаїка”, “Прогнозування за ілюстрацією”, «Квітка лотоса», «Mind Maps» та інші. Сервіс має необмежені можливості для роботи з ескізами, таблицями та діаграмами. Редагувати та змінювати їх можна в реальному часі. Мозковий штурм на дошці перетворюється на візуалізовану виставу. Педагог називає

дітям проблемне питання. Завдання для дітей: на стікерах записати ідеї для його розв'язання, які потім розмістити на інтерактивній дошці. Можна попросити дітей використовувати різнокольорові стікери, бо так дошка виглядатиме більш яскраво. Jamboard оживить мозковий штурм! На ній можна виконувати найрізноманітніші дії (Рис.6).

Рис. 6. Що можна робити на дошці Google Jamboard?
Джерело: створено автором.

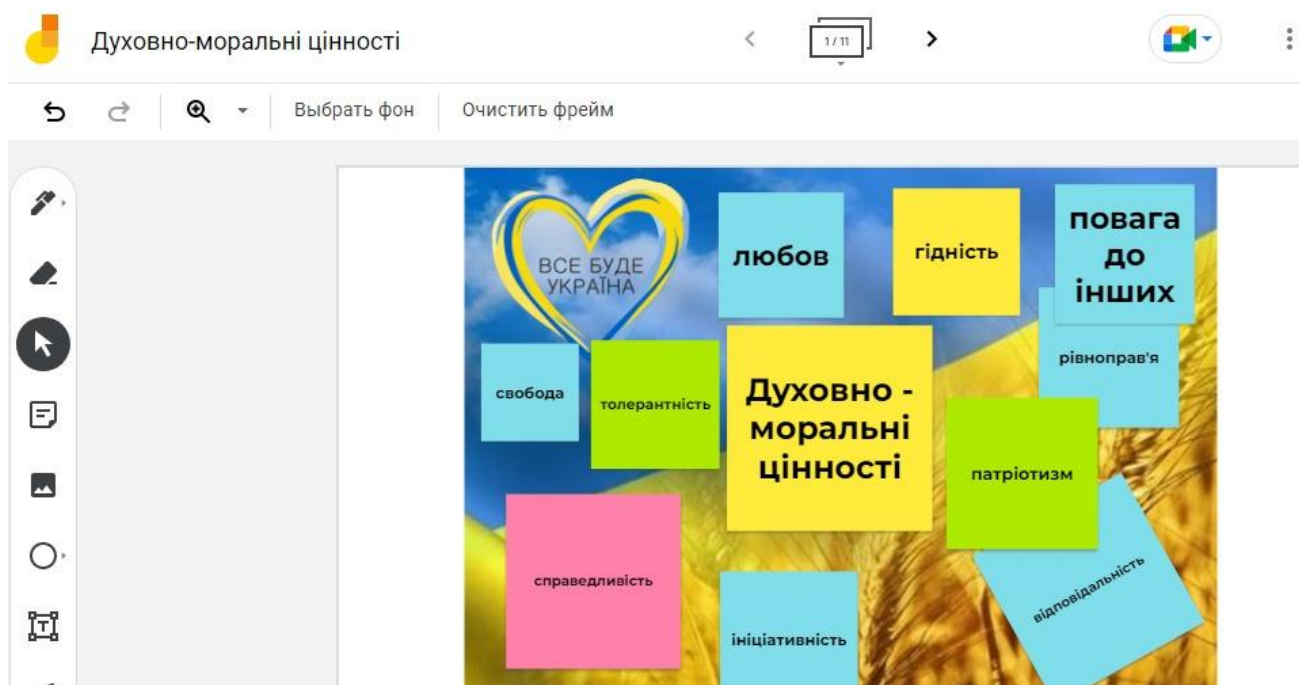

Рис7. Вправа «Асоціації. Цінності.»
Джерело: створено автором.

На дошці Jamboard можна виконувати різноманітні творчі вправи, які сприяють розвитку креативно - емпатійних здібностей дітей. Як індивідуально, так і в групах.

Творча вправа № 1. Як це виглядає, коли веселі кольори бешкетують?

Завдання: за допомогою маркерів відтворити на дошці **Jamboard** наступне:

- зелений посперечався з жовтим;
- голубий здивувався, коли побачив рожевий;
- голубий закохався в жовтий;
- чорний злякався рожевого;
- жовтий підглядав за зеленим.

Творча вправа № 2. Серцем я люблю Карлівщину свою.

Інструкція: Кожен із вас є частинкою серця регіону, що має чудову назву – Карлівщина. Викладіть на фреймі віночок із сердечок, записавши на них прислів'я про рідне місто, щоб наш чарівний край був захищений любов'ю й теплом.

Творча вправа № 3. Казкова планета. Зупинімося – останній є шанс. Ця планета не тільки для нас... (Зоя Кучерява). Вчимося бачити, чути, розуміти навколишній світ. Дитині пропонують уявити, що вона спостерігає за планетою Земля, стежить за змінами, проблемами планети й хоче їй допомогти. Цю вправу можна виконати, скориставшись прийомом «Перегони на повітряних кулях». На стрічках написані поради людству, що воно повинно зробити, щоб припинити, з чого і як почати, щоб врятувати Землю. Діти повинні вибрати серед переліку 10 найважливіших порад.

Творча вправа № 4. «Малюємо настрої музики» Цю вправу можна застосувати під час проведення заходів, присвячених Дню музики. Після прослуховування музичного уривку й обговорення характеру та настрою музики можна запропонувати дітям намалювати її.

Вправа №5. «Який (яка) я». Дорослий пропонує дітям висловити свій емоційний стан, своє самопочуття за допомогою епітетів і порівнянь. Наприклад: я веселий та грайливий, як літній дощик; я задоволена, як кішечка на сонечку. Діти пишуть на стікерах.

Вправа №6. «Чарівний мішечок». Дитині пропонують скласти в чарівний мішечок усі негативні емоції – розчарування, біль, злість, образу, сум. Цей мішечок з усім поганим, що в ньому є, необхідно запропонувати «викинути» (стерти з допомогою гумки на панелі фрейму). Добре, якщо дорослий також покладе в цей мішечок свої негативні емоції. Можна використати ще «чарівну» скриньку, з якої дитина діставатиме або в яку складатиме ті позитивні емоції, якими вона наповнена.

Вправа 7. «На що схожий мій настрій?» Учасники гри пишуть на стікерах, на яку пору року, природне явище, погоду схожий їхній сьогоднішній настрій. Почати порівняння краще дорослому: «Мій настрій схожий на білу пухнасту хмаринку, а твій?». Можна запропонувати дітям завантажити картинки, які відповідають їхньому настрою. Наприкінці дорослий узагальнює, який же сьогодні настрій у всієї групи: сумний, веселий, задумливий тощо (Рис.8,9).

Рис. 2. Вправа 8. «На що схожий мій настрій?»

Джерело: Складено автором

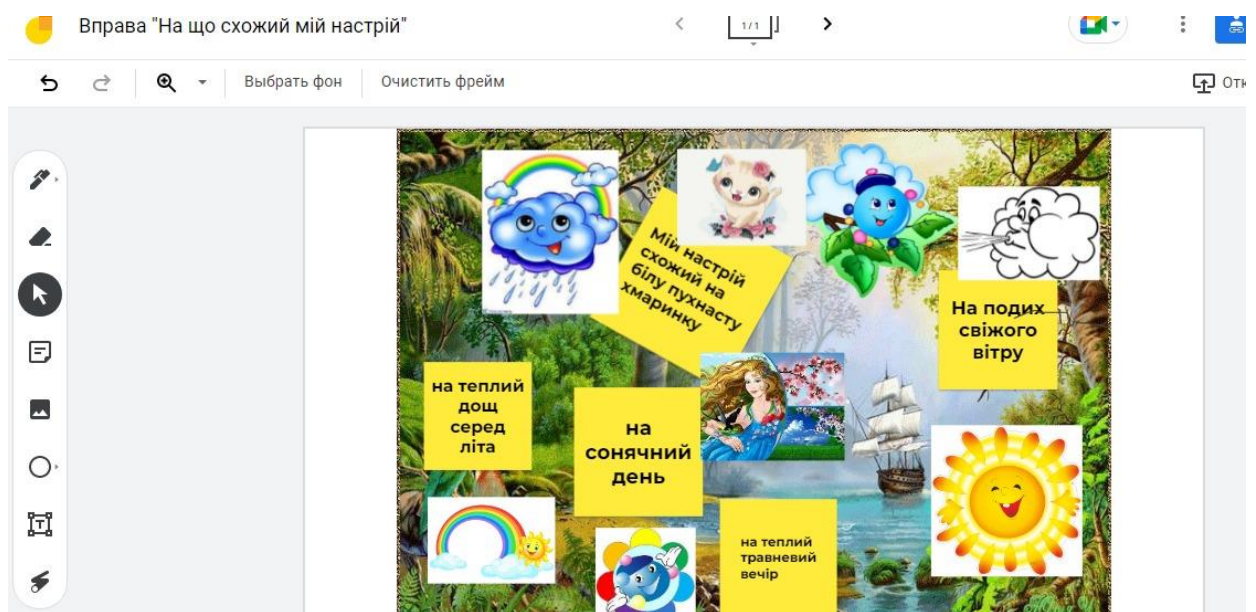

Рис. 2. Вправа 9. «Мій настрій схожий на...»

Джерело: складено автором

Із допомогою дошки можна розв'язувати філворди. Дитина маркером закреслює слова, які віднайшла (Рис. 9), створювати асоціативні кущі (Рис.10), здійснювати рефлексію, складати діалоги. Діалоги можуть бути найрізноманітнішими: між Серцем і Трояндою, Веселкою та Хмаринкою, Лілеєю й Людиною, Планетою Земля й Людиною, Сльозою та Капітошкою, Сніговичком і Сонечком, Ялинкою й Мишеням, Лампочкою та Сонцем,

Котиком і Мишеням, Вороненям і Гномом, Ведмедиком і Смайликом (Рис.11,12).

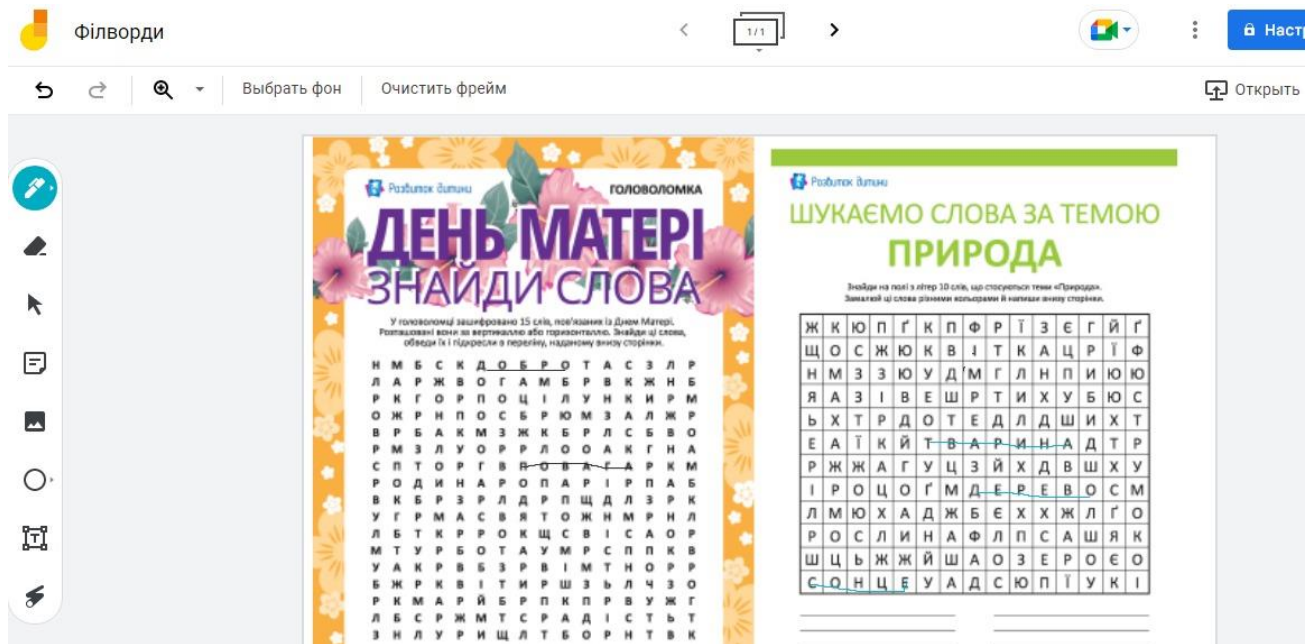

Рис. Вправа 9 «Розв'язи філворд»
Джерело: складено автором

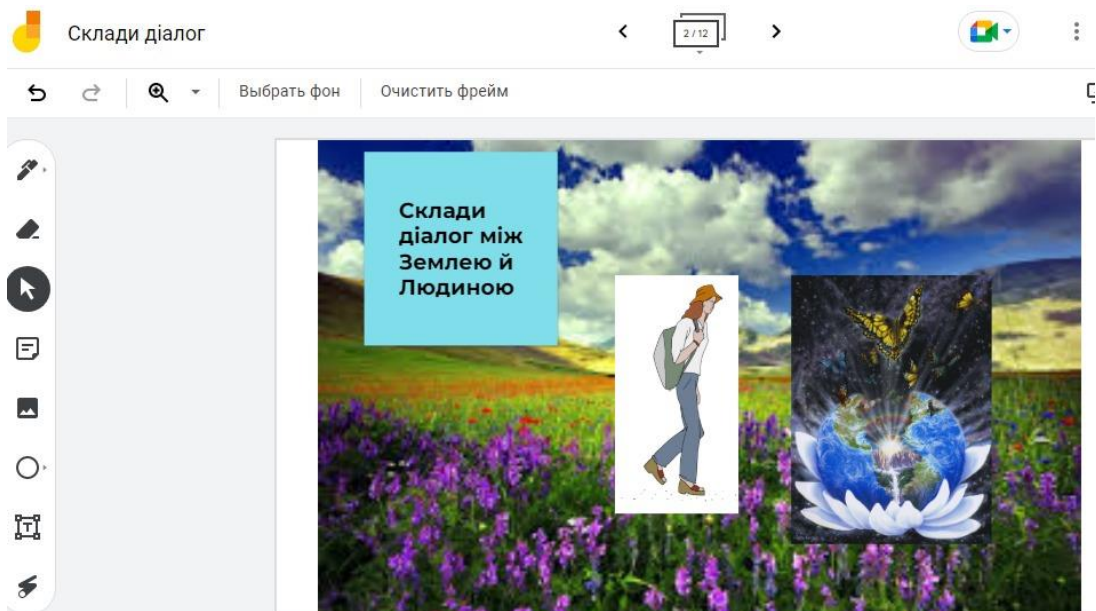

Рис. Вправа 11. «Склади діалог»
Джерело: складено автором

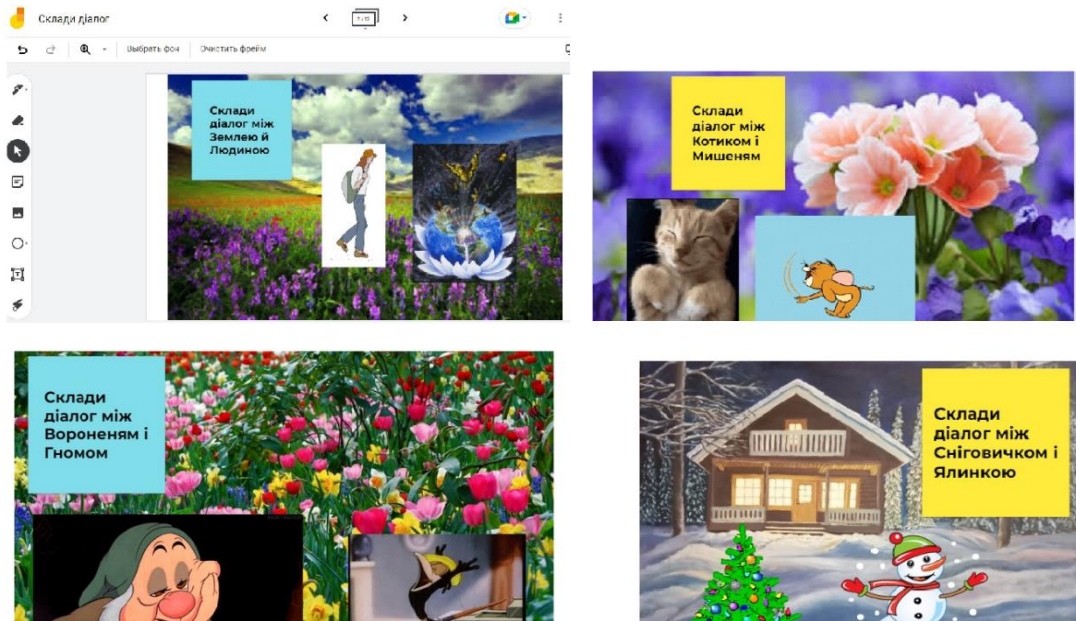

Рис12. Вправа «Склади діалог»
Джерело: складено автором.

Читачі можуть скористатися макетом за посиланням:

https://jamboard.google.com/d/184vB7_71iRISj7thLv5VI2fheKb8bMwaANzTauNx5xk/edit?usp=sharing

Дошка Jamboard дає можливість урізноманітнити будь-який захід, викликає стійкий інтерес у дітей. Позакласний дистанційний захід «Чарівний світ казки» для молодших школярів із завданнями на встановлення відповідності, які розміщено на фреймах, активізує пізнавальну активність дітей (Рис.13).

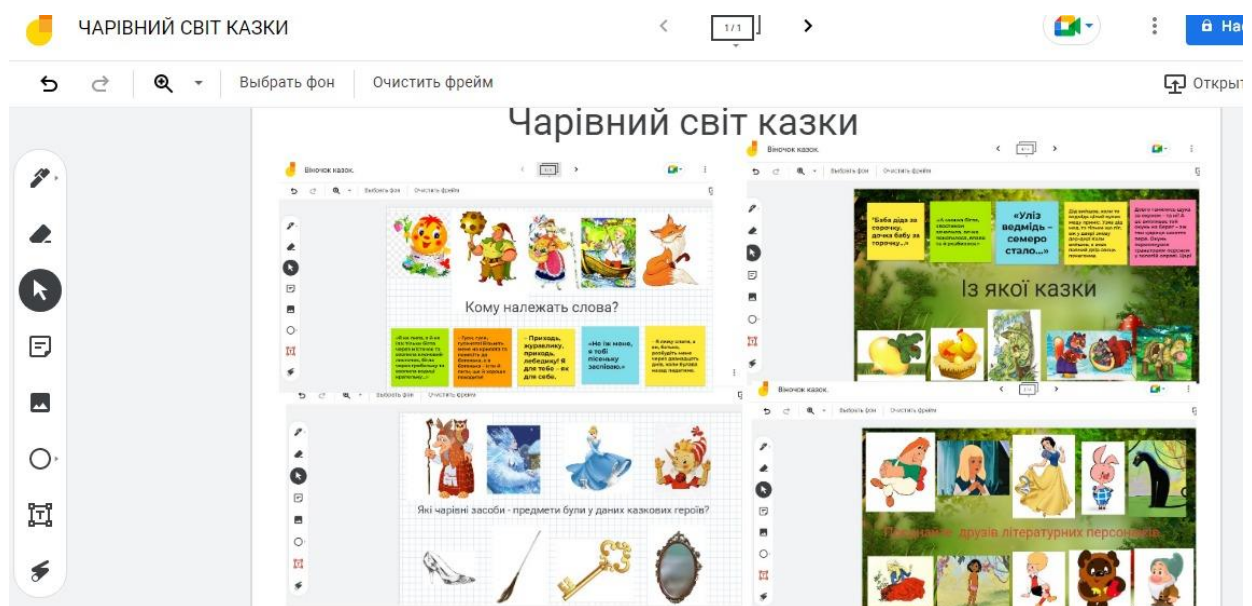

Рис 13. Вправа «Відповідності»
Джерело: складено автором

<https://jamboard.google.com/d/1X7IKGlq--8eNOcqteK0RGSYWEOMI-3D3DtxIvVDcL3o/edit?usp=sharing>

Онлайн-дошка Jamboard – ефективний інструмент для організації спільної роботи, генерування ідей та обміну інформацією у виховній діяльності.

2.3. Сервіс Interacty – можливість реалізувати будь-яку ідею

Interacty- це універсальна платформа, яку можуть використовувати вчителі не тільки як інструмент для створення інтерактивних вправ у навчальній діяльності, але і як ефективний засіб для продукування нових візуальних форм роботи у виховному процесі (Рис.14). З Interacty кожен може створити інноваційну гру. Спеціальні навички не потрібні – просто необхідно вписати потрібний текст та завантажити картинки.

Переваги використання **Interacty**:

- Interacty дає можливість не тільки створювати інтерактивні вправи та завдання, а й ділитися ними з дітьми та колегами.
- Проекти можна створювати з нуля або використовувати готові шаблони, готові блоки, або вибрати один із десятків шаблонів.
- За допомогою механік Interacty можна реалізувати будь-яку ідею, завдання стають кращими, цікавішими, бо вони візуалізовані.
- Виконання завдань здійснюється у формі гри.
- Ця платформа допомагає створювати високоякісний захопливий контент для проведення заходів на будь – яку тематику.
- Дає можливість колективно взаємодіяти з учнями в класі чи онлайн.
- Усі проекти доступні на комп'ютері, мобільному телефоні або планшеті.

Рис.14. Продукти Interacty

Джерело: <https://interacty.me/ru/education>

Інтеракті пропонує широкий набір ігрових активностей, які організатор можете інтегрувати в робочий лист або використовувати як додаток до основного матеріалу.

Чи ефективна гра в позакласній роботі, чи варто поєднувати її з навчанням та вихованням? О. Сухомлинський дав відповідь на це запитання: «Гра — це величезне світле вікно, крізь яке в духовний світ дитини вливається життєдайний потік уявлень, понять про навколишній світ. Гра — це іскра, що засвічує вогник допитливості» [9].

Саме вона може подарувати дитині щохвилинну радість, задовольнити актуальні невідкладні потреби. Під час гри діти беруть на себе відповідальність, обираючи, що вони вчиняють і як. Це школа пізнання, творчості, інтелектуального й духовного розвитку дитини. У грі перед дитиною розкривається світ, який вона творчо сприймає, у ній вони засвоюють систему стосунків, розвиваються, формуються як особистості, вчаться висловити свої почуття, думки, дати оцінку побаченому, почутому, зрозуміти позиції та погляди іншого.

Діти люблять змагатись. І це чудово! Автори платформи пропонують Рейтинг гравців. До гри можна додати таймер або зворотний відлік, встановити кількість спроб, а потім нагородити переможців. Для складання рейтингу перед грою учневі достатньо запровадити ім'я. Реєстрація не потрібна. Крім того, в деяких іграх є спеціальні функції для гри з відеозв'язку. Наприклад, організатор може пронумерувати сорочки карток у грі Меморі, щоб діти могли називати пари.

РОЗДІЛ 3. ПРИЙОМИ ФОРМУВАННЯ КРЕАТИВНО - ЕМПАТІЙНИХ ЗДІБНОСТЕЙ УЧНІВ У ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ

2.1. «Кроссенс» як прийом розвитку креативного мислення

Кроссенс, головоломка нового покоління, здатен задовольнити потреби дітей – візуалів, для яких більш привабливими є картинки. Кроссенс дозволяє оживити наукову інформацію образами: символами, фотографіями, портретами письменників і митців, творами мистецтва (Рис.15). Завданням для учнів є розгадування зашифрованих учителем асоціативних зв'язків із певної теми та складання зв'язної розповіді за рядом зображень. Ці зв'язки сенсів, відповідно до мети, яку ставить учитель, використовуючи цю інноваційну форму роботи, можуть бути як поверхневими, так і глибинними. У публікаціях можна знайти різне тлумачення того, що є кроссенс. Узагальнимо: кроссенс – це...

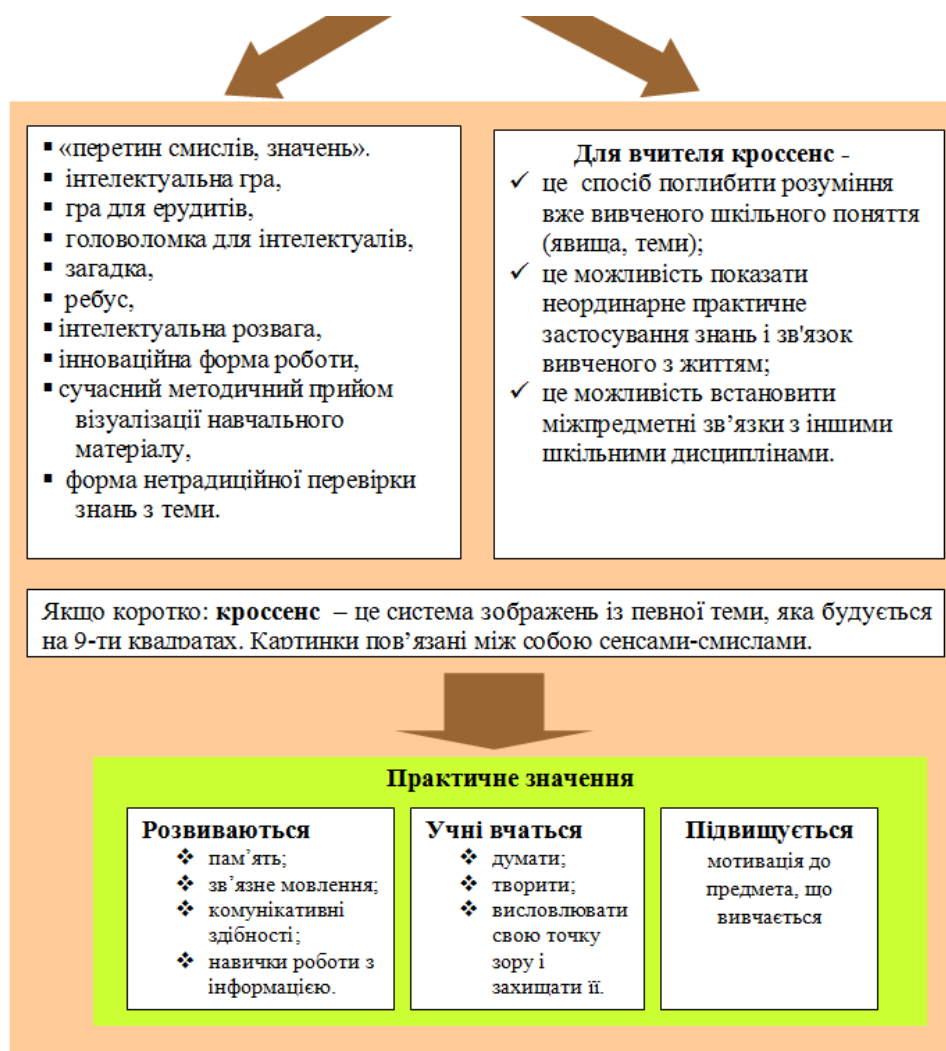

Рис. 15. «Кроссенс» як прийом розвитку креативного мислення
Джерело: складено автором

Таким чином, кроссенс — методичний прийом, який дозволяє на практиці втілити в діяльності вчителя зміну пріоритетів, продиктованих цілями сучасної освіти – не навчити, а створити умови для самостійного творчого пошуку учня. Цей прийом розроблений письменником, педагогом, математиком Сергієм Федіним і доктором технічних наук, художником і філософом Володимиром Бусленком.

Прийом «кроссенс» відповідає наступним принципам (Рис.16):

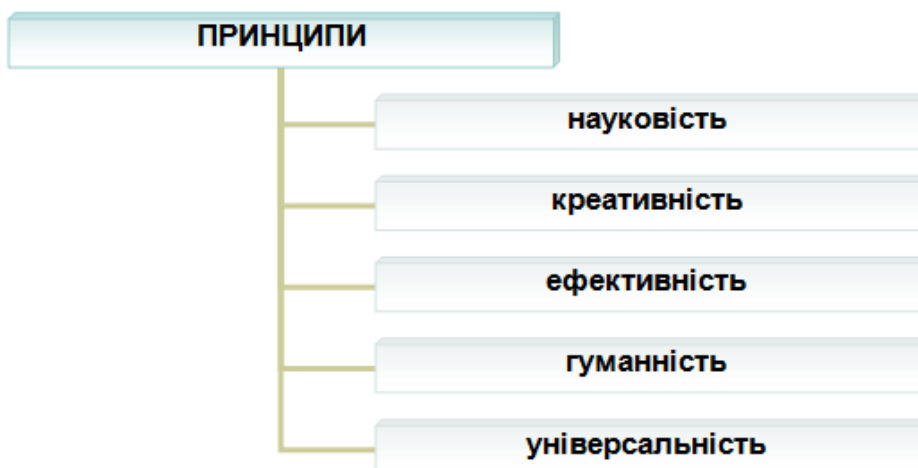

Рис.16. Принципи, яким відповідає «кроссенс».

Різновиди розшифрування кроссенсу:

- «по спіралі»;
- зв'язок із центральним поняттям;
- по хресту й по периметру і (Рис.17).

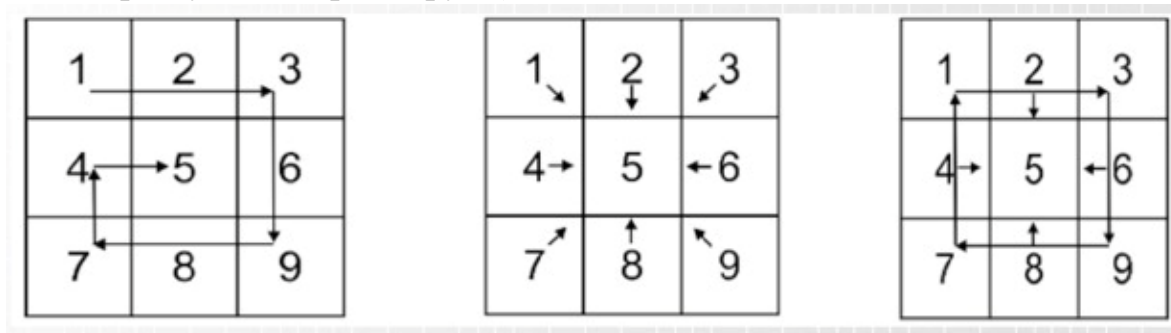

Рис.17. Різновиди розшифрування кроссенсу.

Квадрат під номером 5 є центральним, починати розв’язувати головоломку можна з будь – якої картинки, яка розпізнається. Зображення №5 пов’язане з усіма картинками в кроссенсі.

Розглядаючи взаємозв’язки між картинками по спіралі, равником, зручніше подавати нумерацію в такому вигляді (Рис.18):

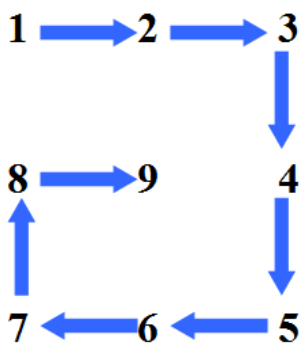

Рис. 18. Зв'язок між картинками по спіралі, равликом.

Кроссенс розвиває логічне та образне мислення, є показником розуміння дитиною теми, що вивчається. Він формує в учнів здатність до самовираження та підвищує мотивацію. Розгадуючи кроссенс, діти шукають цікавий додатковий матеріал, виявляють неординарне мислення, підвищують рівень ерудиції. Узагальнивши, можна визначити наступні функції кроссенса (Рис.19):

Функції кроссенса

Навчальна	Сприяє засвоєнню навчального матеріалу в ігровій формі
Мотиваційна	Пробуджує інтерес до запропонованої теми та бажання розгадати головоломку
Розвивальна	Сприяє розвитку творчого, логічного та образного мислення, вмінню пояснювати певні речі
Соціальна	Пояснює причини й закономірності певного явища, його елементи, протиріччя
Комунікативна	Забезпечує діалог між різними учасниками освітнього процесу: учнями, учителем, підручником

Рис. 19. Функції кроссенса

Скласти кроссенс можна під час проведення будь-якого заходу. Особливо ефективним він є під час проведення мовознавчих турнірів, конкурсів.

Рис 20. Кроссенс «Фразеологізми»
Джерело: складено автором

Тлумачення

1. Розвісити вуха.
2. Стріляний горобець.
3. Ходити на голові.
4. Брати бика за роги.
6. Закопати талант у землю.
7. Чесати язика.
8. Дістати зірку з неба.
9. Мурашки по спині бігають.

Види кроссенсів:

Цікаві 10 ідей для кроссенса, які запропонувала А.-М.І.Богосвятська:

1. Кроссенс - знайомство.
2. Кроссенс – презентація історико-культурної доби, літературного напрямку.
3. Кроссенс – вивчення особливостей жанру.
4. Кроссенс – біографія письменника.
5. Кроссенс за сюжетом художнього твору.
6. Кроссенс – характеристика персонажа.
7. Кроссенс – аналіз символіки, образної системи твору.
8. Кроссенс – аналіз проблематики твору.
9. Кроссенс – нанизування (узагальнення) поняття, почуття, філософської категорії.
10. Кроссенс – побажання [2].

До зазначеного переліку можна додати ще кроссенс – зашифрована назва твору, ювілейна дата, реклама книги та позакласний захід. Зупинимося докладніше на деяких із них.

Головоломка має величезний виховний потенціал. Вона може бути складена за темою виховної години, святкового заходу, ювілейної дати (Рис. 16).

Рис. 16. Кроссенс «Поезія – це...» (Засідання поетичної вітальні «Поезія – це завжди неповторність»).

Джерело: складено автором

Тлумачення:

1. Поезія – це безцінний скарб усіх віків.
2. Поезія – світлий промінчик у житті.
3. Поезія – неповторна симфонія душі, кожен звук якої – частка чийогось життя.
4. Поезія є містикою, бо автор інтуїтивно відчуває єднання з надприродним.
5. Поезія – діамант величиною в слово.
6. Поезія – дзеркало суспільства.
7. Поезія – зізнання в коханні.
8. Поезія є краса. Краса - джерело поезії.

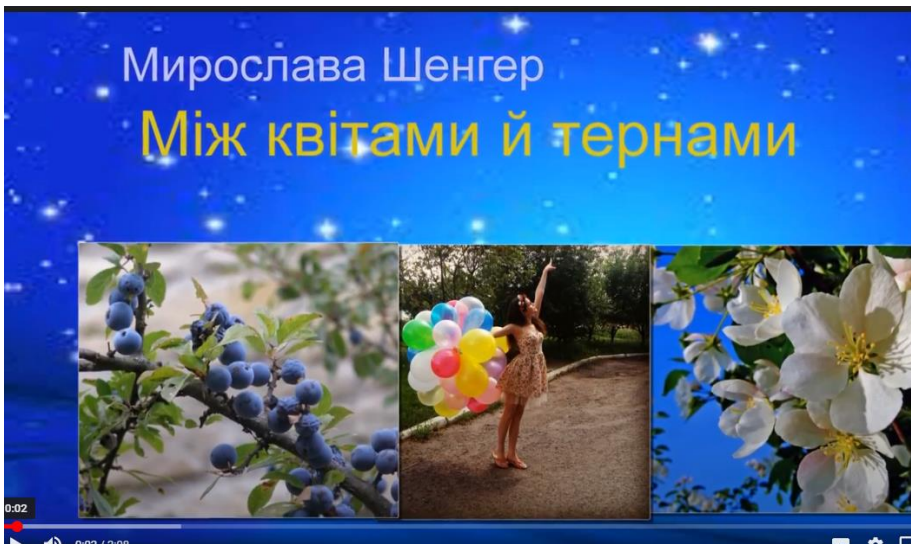
3.2. Буктрейлер як візуальне мистецтво емоційного впливу

Буктрейлер (англ. booktrailer) – це невеликий відеоролик тривалістю, як правило, 2–5 хвилин, що розповідає в довільній художній формі про яку-небудь книгу, візуалізуючи її зміст із метою популяризації або просування, ролик-мініатюра, тизер, який містить у собі найяскравіші моменти книги [4]. Буктрейлер – новий жанр, який, поєднуючи літературу, візуальне мистецтво, електронні та Інтернет-технології, має рекламно-ілюстративний характер.

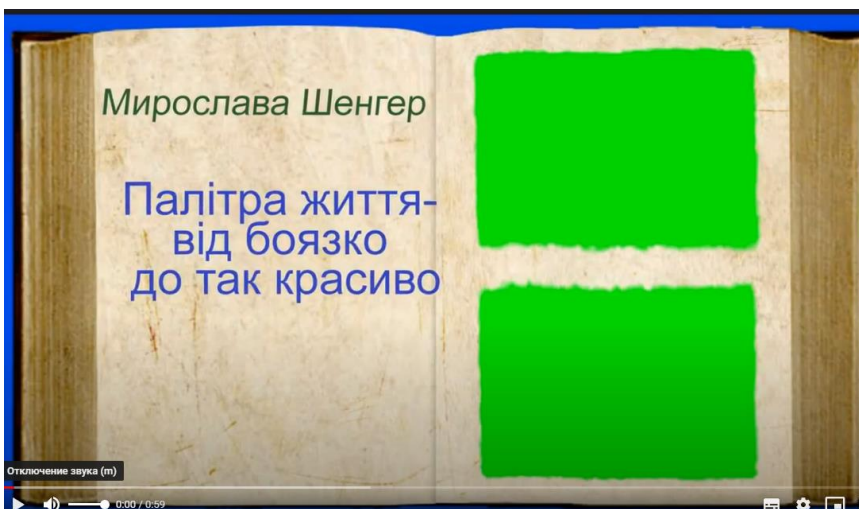
Ефективність впливу буктрейлера на учня залежить від майстерності вчителя, що має вміло передати повідомлення про книгу, твір крізь призму різних аудіовізуальних засобів: зворушливу музику, психологічні образи.

Вплив буктрейлера на школяра глибокий та різноманітний: він формує його свідомість, сприяє змалюванню інформаційної мапи світу, виробленню в дітей художнього смаку. Роль ролика-мініатюри полягає у формуванні всебічно розвиненої особистості, розширенні її світогляду, вихованні творчого потенціалу та духовних цінностей. Під час створення буктрейлера необхідно пам'ятати, що він повинен не тільки реалізовувати інформаційну, комунікативну, естетичну та культурно-просвітницьку функції, а й формувати естетичну свідомість особистості. У відеоролику варто використовувати всі можливості візуальної мови, надаючи перевага образу над словом - головна відмінність освітнього буктрейлера. Буктрейлер повинен викликати цікавість, захоплення, здивування. Він має бути створений креативно, та незвично [1].

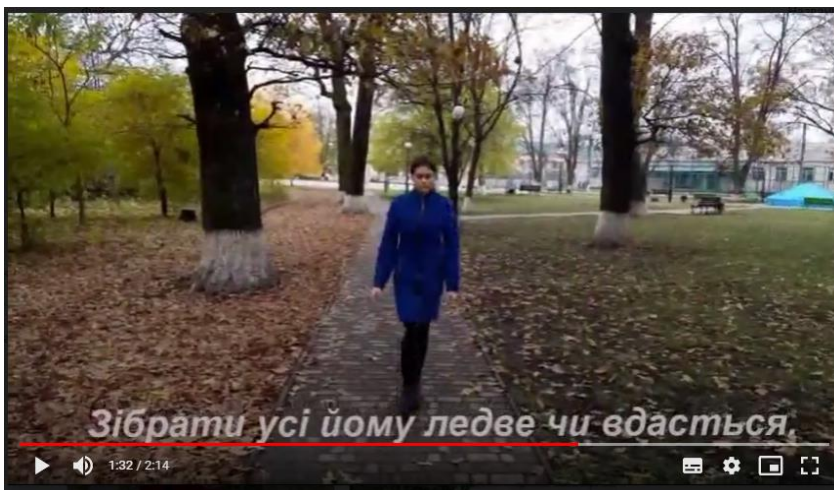
Філологу варто пам'ятати про надзвичайно глибокий та різнобічний психологічний вплив буктрейлера на школярів. Пропонуємо переглянути відеоролики вихованців на власні поетичні твори та буктрейлери до збірок.

https://drive.google.com/drive/folders/1pd_g2zp5ah3SJydJ4ZT1s5iUtDE8aLth

<https://drive.google.com/drive/folders/1iS77UdV-hpPX8SGZzclfsaf3iTmfzsc->

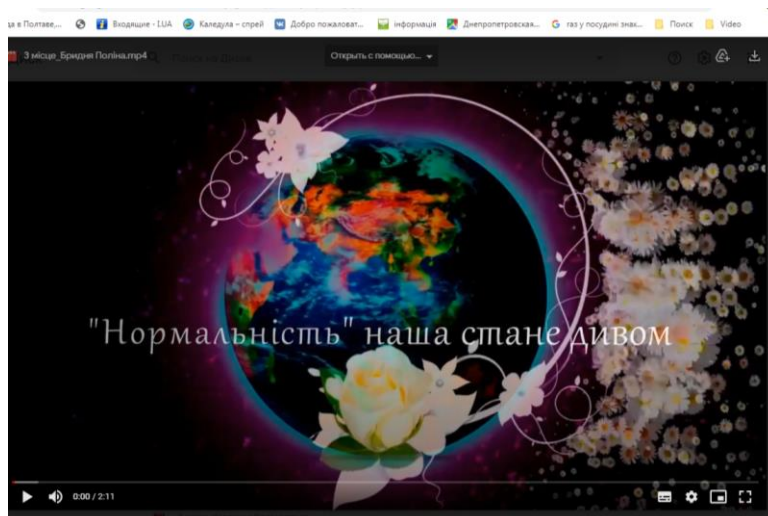
<https://drive.google.com/drive/folders/1BnUyVokKXuJrLrbG0lVI3Q01XpDhyC7>

—

Щастя – жити

https://drive.google.com/drive/folders/1KwjU0zFGAs_RTdxa-1DqkO3EaJR6ieea

<https://drive.google.com/drive/folders/120wMEybgAZrUqqvPedfYjRUpiTxDQCy>

ВИСНОВКИ

Необхідною складовою праці педагога- організатора є творчість. Тому тільки формат творчого пошуку, що включає інноваційні елементи, дозволить вихователю не репродукувати, а експериментувати, досліджувати, формуючи креативну особистість, здатну творчо засвоювати знання й вдало застосовувати їх у конкретних навчальних і життєвих ситуаціях.

Розвитку креативно - емпатійної особистості на сучасному етапі сприяє впровадження ЦТ. Успішність застосування інноваційних платформ та інструментів значною мірою залежить від здатності вчительства максимально використовувати переваги цих технологій у своїй практичній діяльності.

Онлайн - дошка Google Jamboard – ефективний інструмент для спільної діяльності дітей. Сервіс Interacty – можливість реалізувати будь-яку ідею. Буктрейлер, кроссенс є новою формою презентації навчального матеріалу. Їх створення та використання у виховному процесі дає змогу не тільки зацікавити учнів, розвивати креативне мислення, комунікативні навички.

Створення кроссенсів – цікавий, креативний процес, який приносить задоволення і вчителю, і дітям. Учні швидко й надовго запам'ятовують матеріал, головоломки розвивають логічне й творче мислення, уяву. Кроссенси, як будь-яке творче завдання, підвищують ініціативність, формують креативність і комунікативні вміння, навички роботи з інформацією.

Буктрейлер, як візуальне мистецтво емоційного впливу, формує естетичну свідомість особистості. Діти цифрової епохи, створюючи форми підвищення читацької активності, аналізують тематику сучасної дитячої книги, налагоджують через соціальні мережі, блоги спілкування з письменниками, залучають до обговорення книг своїх однолітків, самостійно виготовляють буктрейлери й презентують їх у мережі. Учні неодноразово ставали переможцями обласного конкурсу відеороликів, презентацій та буктрейлерів. Бровар Дар'я нагороджена дипломом I ступеня VI обласного конкурсу в номінації «Буктрейлер», Бридня Поліна – дипломом III ступеня в номінації «Відеоролики та презентації на власні поетичні та прозові твори». Серед призерів III, IV, V обласних конкурсів – вихованці: Литвинко Анастасія, Шенгер Мирослава, Іванішак Анастасія.

Нові візуальні засоби навчання сприяють вихованню людей із високим творчим потенціалом. На сучасному етапі це є соціальною необхідністю, бо в умовах, що постійно змінюються, найкраще орієнтується креативна, здатна до генерування ідей та задумів особистість.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бессараб А.О. Буктрейлер як нове явище у сфері соціальних комунікацій / А.О.Бессараб // Держава та регіони. Сер.: Соціальні комунікації. – 2014. – №1– 2.С.159 – 163. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/drsk_2014_1-2_33
2. Богосвятська А.-М.І. 10 ідей для кроссенса на уроках літератури. – Режим доступу: <https://bogosvyatska.com/2020/02/25/10-ідей-для-кроссенса-на-уроках-літерату/>
3. Виговська Л.П. До питання емпатійної спрямованості старшокласників // Сучасна психологія в ціннісному вимірі: Матеріали третіх Костюківських читань 20-22 грудня 1996 р. / Л.П.Виговська - 1994. - С. 20 - 21.
4. Гич Г. М. Буктрейлер як засіб розвитку професійної компетенції вчителів літератури. – Режим доступу: https://repository.moippo.mk.ua/upload/21-09-20_6951958.pdf
5. Жиленков Д. Ю. Візуалізація інформації на різних етапах уроку або краще один раз побачити ніж сім разів почути. – Режим доступу: <https://naurok.com.ua/prezentaciya-do-vebinaru-vizualizaciya-informaci-na-riznih-etapah-uroku-7785.html>
6. Коновальчук М. В. Програма з розвитку літературно-творчих здібностей молодших школярів: метод. вказівки. – Режим доступу: http://tdo.at.ua/load/rozvitok_tvorchosti/programa/2-1-0-2
7. Мосол Н.О. Сучасні методи активізації навчання. – Режим доступу: http://nmv.zsmu.edu.ua/upload/doc_nmv/pk/sman_interaktyvni_metody_navch_u_vyshchii_shkoli.pdf
8. Цифрова компетентність вчителя.– Режим доступу: https://lib.iitta.gov.ua/731095/1/ЦИФРОВА%20КОМПЕТЕНТНІСТЬ%20вчителя_%202022.pdf
9. Павленко Л. Г. Авторська ігрова технологія «Хрестики-нулики». – Режим доступу: http://glushchakgalina.blogspot.com/p/blog-page_54.html
10. Творча особистість – 2020. – Режим доступу: <http://zosh02.com.ua/2020/12/творча-особистість-2020/>

ДОДАТКИ

Додаток А Кроссенс «Образ учня – центеніала»

Рис. А. 1. Кроссенс «Образ учня – центеніала»

Джерело: створено автором

1. Мінімалізм у всьому.
2. Стратегічне мислення.
3. Толерантність.
4. Багатозадачність.
5. Дитина – представник покоління Z.
6. Любов до змін.
7. Здоровий спосіб життя.
8. Інтернет мобільність.
9. Креативність.

Додаток Б

Фрагмент групової роботи на онлайн-дошці Linoit під час проведення дистанційного заходу «Ще не весна, а серце повниться любов'ю»

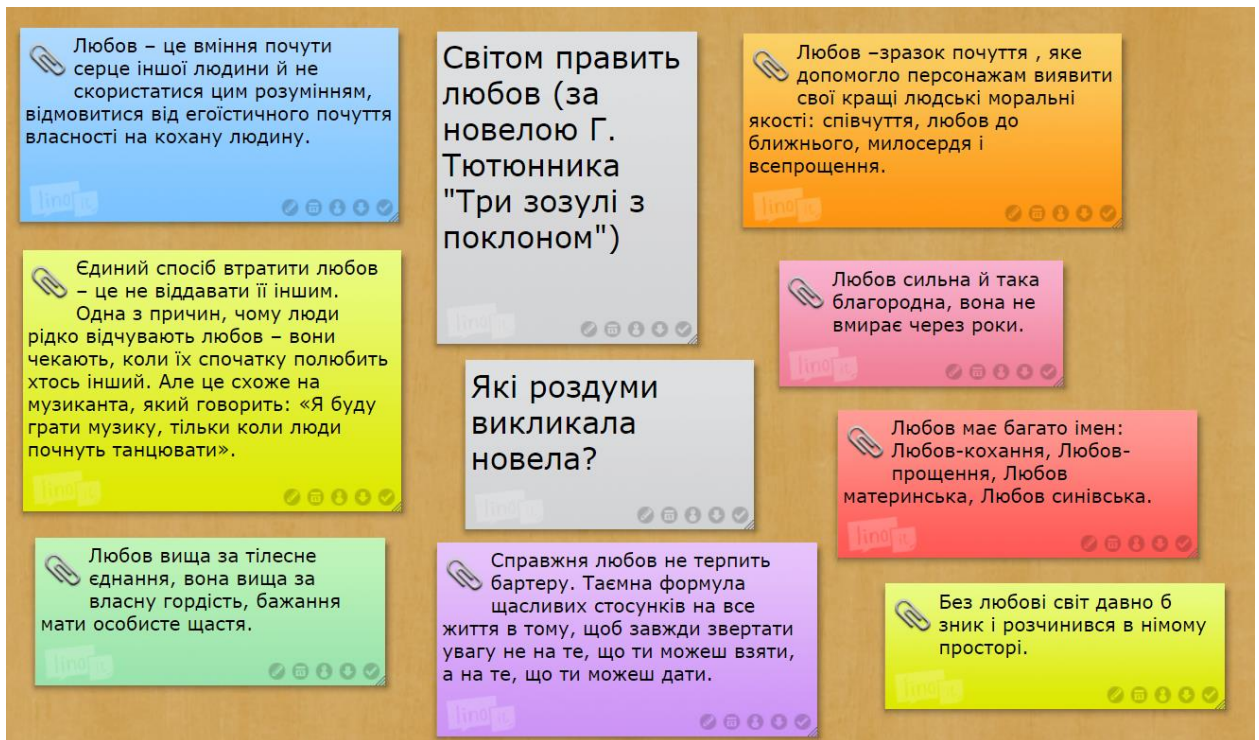

Рис. Б.1. Слайд спільної презентації, виконаної з допомогою онлайн-дошки Linoit.

Джерело: створено учнями 11 класу Карлівського ліцею №3

Додаток В

Фрейм дошки Google Jamboard

Кому належать слова?

«Я не пила, я й не їла: тільки бігла через місточок та вхопила кленовий листочок, бігла через гребельку та вхопила водиці крапельку...»

– Гуси, гуси, гусенята! Візьміть мене на крилята та понесіть до батенька, а в батенька – їсти й пити, ще й хороше походити!

– Приходь, журавлику, приходь, лебедику! Я для тебе – як для себе.

«Не їж мене, я тобі пісеньку заспіваю.»

– Я ляжу спати, а ви, батько, розбудіть мене через дванадцять днів, коли булава назад падатиме.

Рис.В1. Вправа «Відповідності»

Джерело: складено автором

Додаток Г

Сценарій виховного заходу «Я хочу миру на землі», проведеного у формі онлайн філософського столу

Я хочу миру на землі

Онлайн - філософський стіл

Мета: проаналізувати сучасні події й факти, з'ясувати, хто має нести відповідальність за мир у всьому світі, довести дітям необхідність збереження миру в усьому світі, показати масштаб небезпеки війни й можливості в її запобіганні; підвести вихованців до усвідомлення зовнішньої політики української держави в зміцненні миру на планеті; розкрити взаємозв'язок участі у відстоюванні миру й готовності до захисту рідної землі; розвивати вміння аналізувати події, факти, історичні явища; формувати в дітей відчуття приналежності до України – мирної нації, усвідомлення вартості людського життя; виховувати почуття патріотизму, ціннісного ставлення до всіх держав, особистої відповідальності за мир у всьому світі.

Обладнання: онлайн - дошка Google Jamboard, відео та аудіофайли, презентація.

Хід заходу

I. Організаційний момент

Нашу зустріч хочу розпочати зі слів, які сьогодні шепочуть вуста всіх українців:

Я дуже хочу миру на землі,
Щоб ранок прокидався у росі,
Жили в теплі дорослі і малі,
Раділи щиро сонцю і красі.
Таке бажання світле і просте,
Бо мир потрібен, щоб земля цвіла.
Частенько я задумуюсь про те,
Чому у світі так багато зла...

Війна – час, протягом якого ти починаєш цінувати важливість того, заради чого ти живеш. Вона змінює: твоє оточення, ставлення до тих речей, які ти до цього часу просто не помічав. Але найважливіше це те, що самі люди починають змінюватися, вони не залишаються байдужими, у них проявляється та людяність, яка так необхідна. Я впевнена, що у світлі тих трагічних подій, які відбуваються в нашій державі, ви не залишитесь байдужими до того, про що ми говоритимемо. Наша зустріч присвячена тому, щоб учитися приймати один одного такими, які ми є, вчитися розуміти один одного й жити мирно. Мир на планеті – надзвичайно актуальна тема в усі часи.

II. Емоційне налаштування. Енергізатор «Я – сонце». (Звучить тихо легка музика). Сядьте зручніше й закрийте очі. Зробіть два глибоких вдихи й видихи. Уявіть, що над вами висить золоте сонце. Воно піклується, щоб ви були щасливими. Відчуйте його тепло. Уявіть, що ви теж випускаєте промінці ясного світла й це світло йде до всіх дітей у класі. Тепер надішліть своє світло людям, яких немає в цій кімнаті: батькам, знайомим, друзям. Попрощайтесь з сонечком і відкрийте очі.

III. Основний зміст роботи.

1. Нас, покоління XXI століття, хвилює майбутнє планети. Ми прагнемо миру та мріємо, щоб не було вбивств, щоб не гриміли постріли, не лилася кров

Війна – це страшне зло на Землі. Одного слова достатньо, щоб вона почалася й забрала мільйони життів із собою. Багато залежить від влади, від її витримки, терпіння й мудрості. Багато залежить і від нас. Для чого людина народжується на світ? Для життя і щастя. А значить, для миру. Адже саме мирне існування дає можливість нам і жити, і бути щасливими.

- Які асоціації виникають у вас, діти, коли ви чуєте слово «мир» (Рис. Г1)?

Рис. Г1. Вправа «Асоціації»

Джерело: створено автором

2. Мир! Це слово звучить по-різному на всіх континентах Землі. Але скрізь воно означає прості й одвічні істини. Як ви думаєте, які? Орієнтовні відповіді: Мир – це життя, щастя, радість, чисте небо над головою. Мир – це впевненість у завтрашньому дні, у своєму майбутньому. Мир – це можливість спокійно вчитися, працювати,

любити й поважати одне одного. Мир – це свято усіх людей, свято всіх дітей. Без миру немає дитинства, немає майбутнього.

Завдання: Напишіть на стікерах відповідь на запитання: Що ж таке мир?

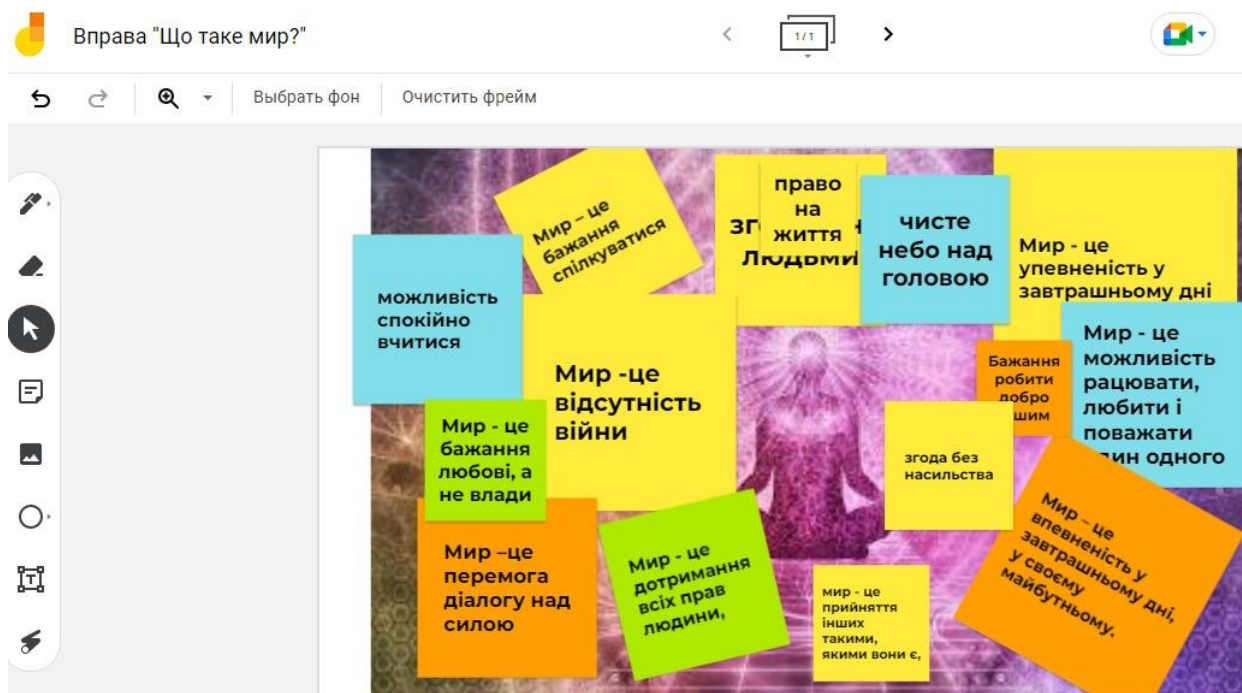

Рис. Г2. Вправа «Що таке мир?»

Джерело: створено автором

3. Обговорення змісту «Казки-притчі про мир у всьому світі» за допомогою «Шести капелюхів мислення»

Казка-притча про мир у всьому світі

Одного разу миролюбні мешканці Землі попросили надзвичайно могутнього чарівника припинити всі війни та кровопролиття на планеті.

– Це просто, – сказав той. – Я знищу всю зброю на Землі, й більше ніхто не зможе воювати.

– Чудово! – вигукнули люди.

Помах чарівної палички – й справу зроблено.

Днів три на планеті панував мир, поки більшість із тих, хто хотів воювати, шукали й не могли знайти своєї зброї. А зрозумівши, що втратили її назавжди, вони змайстрували списи з молодих дерев – і війни знову розпочалися.

Коли ця сумна звістка дійшла до чарівника, він сказав:

– Не турбуйтеся. Я знищу всі молоді дерева, й ці невігласи більше не зможуть воювати.

Однак після двох-трьох днів безплідних пошуків молодих дерев, придатних для виготовлення списів, войовничо налаштовані люди почали валити дерева-велетні, робити з них кийки й знову відновили кровопролиття.

Чарівник винищив усі великі дерева. Тоді люди почали виготовляти ножі та мечі з металу. Він знищив увесь метал на планеті. Люди

змайстрували праці й почали метати один в одного каміння. Довелося знищити й каміння. І тоді забили тривогу прихильники миру, ще б пак: пропали всі дерева, не стало металів і каменів. Як тепер жити, що їсти? Скоро зовсім не буде рослинності, й люди помруть, навіть не воюючи. Ні, це не розв'язання проблеми.

Чарівник розгубився:

– Навіть і не знаю, що тепер робити. Я б знищив усе людство, але, на жаль, це поки не в моїй владі!

Миротворці впали у відчай. І тут до чарівника звернувся один розумний хлопчик.

– Я знаю, що треба зробити. Нехай люди відчують, як інші сприймають їхні вчинки. Якщо один заподіє біль другому, нехай і він відчує точно такий біль, а якщо когось обрадує, то нехай і сам відчує радість. Тоді, напевно, ніхто не стане завдавати болю іншому, тому що відразу ж сам відчує біль і буде змушений зупинитися.

Усім сподобалося, що сказав цей маленький хлопчик. А чарівник в точності втілює його ідею в життя. Він повернув на Землю всі дерева, метал і каміння, і навіть зброю, яку люди незабаром переробили на знаряддя праці.

Із цього дня ніхто на планеті не заподіював страждань іншому, бо тоді і йому самому довелося б відчувати біль. Навпаки, люди взялися допомагати один одному, тому що їм подобалося почуття радості, яке вони відчували при цьому. І зажили вони в гармонії та щасті.

Самі станьмо добрими чарівниками, й диво станеться!

Вправа «Шість капелюхів мислення»

Білий капелюх

- Що ви знаєте про емблему миру?
- Коли святкують День Миру?
- Хто з вас знає офіційну назву цього Дня? («День глобального припинення вогню й відмови від насильства»)

Червоний капелюх

- Які емоції виникли під час слухання притчі про мир?
- Який настрій заволодів вами?
- Як ти ставишся до миролюбців, чарівника, розумного хлопчика?
- Поділіться, будь ласка міркуваннями, чи хотіли ви б мати такого друга, як розумний хлопчик ?
- Яке почуття охопило людей, коли вони почали допомагати один одному? (*Почуття радості*)

Жовтий капелюх.

- Чи слушною була порада розумного хлопчика про спосіб зупинення кровопролиття?
- Що сталося, коли чарівник втілює цю ідею?
- Намалюйте картину миру, гармонії та щастя.
- Назвіть світлі фарби притчі.

Чорний капелюх

Світ знає величезну кількість війн, кожна з них повинна була б служити нагадуванням для всіх про те, що найжорстокіша ціна за них – це життя людей і мирне небо над головою. Здавалося б, уроки долі треба запам'ятовувати, але, як свідчить історія, люди повторюють свої помилки знову і знову. За підрахунками істориків упродовж останніх 6 тисяч років мирними, тобто без воєн, були лише 292 роки. Поясніть чому?

- Що у притчі засуджується?
- Що несе війна світу?
- Які методи застосував могутній чарівник, щоб припинити кровопролиття?
- Чи допомогло це?
- Що запропонував хлопчик, щоб зупинити насилля?
- У чийх руках знаходиться упорядкування насилля? (Влади)

Заповніть таблицю «Переваги й недоліки» запропонованого хлопчиком методу досягнення миру.

Зелений капелюх.

- Яку б пораду чарівнику дали ви?
- Якби вам запропонували змінити кінцівку притчі, якою вона була б?
- Які нові ідеї виникли у Вас під час слухання притчі?
- Що б ви сказали своїм одноліткам із сусідньої країни, яка розв'язала війну з Україною?

Синій капелюх.

- Який висновок з почутого ви можете зробити?
- Що потрібно робити для того, щоб мир став господарем планети?
- Скласти **Програму ненасилля**
 - Вивчати культуру миру й навчатися цієї культури;
 - Державам відмовитися від думки, що вони перевершують інших;
 - Перейти до партнерства й діалогу з усіх життєво важливих питань;
 - Заохочувати й підтримувати мирні ініціативи;
 - Переглядати інтереси на користь усіх народів;
 - Розумом і серцем прийняти практику миру, форми ненасильницької діяльності;
 - Зібрати всю зброю й переплавити на мирні інструменти; Направити свої сили на вирішення проблем світової економіки та екології, здоров'я та життя людей;
 - Прагнути до найвищої соціальної цінності – без'ядерного світу, бо це є необхідною умовою для вирішення всіх глобальних проблем сучасності.

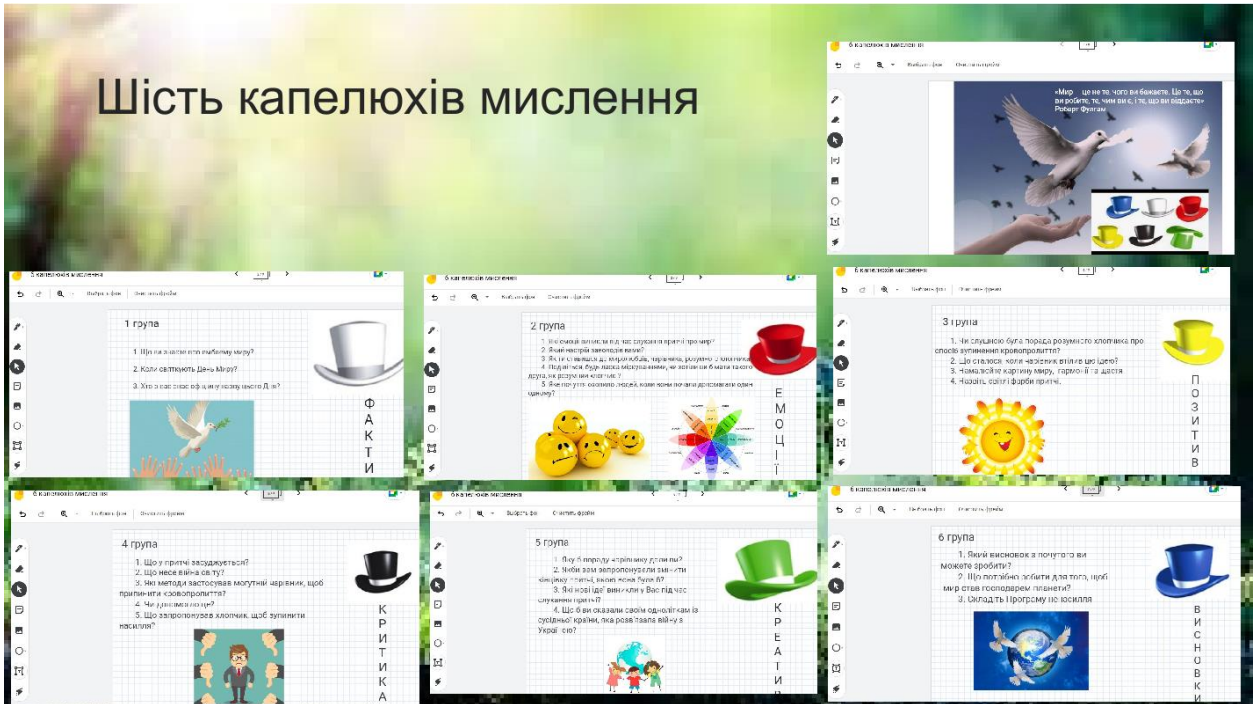

Рис. Г.3. «Шість капелюхів мислення»
Джерело: створено автором

2 група

- 1. Які емоції виникли під час слухання притчі про мир?
- 2. Який настрій заволодів вами?
- 3. Як ти ставишся до миролюбців, чарівника, розумного хлопчика?
- 4. Поділіться, будь ласка міркуваннями, чи хотіли ви б мати такого друга, як розумний хлопчик ?
- 5. Яке почуття охопило людей, коли вони почали допомагати один одному?

Е М О Ц І

Рис. Г.4 «Шість капелюхів мислення»
Джерело: створено автором

5 група

- 1. Яку б пораду чарівнику дали ви?
- 2. Якби вам запропонували змінити кінцівку притчі, якою вона була б?
- 3. Які нові ідеї виникли у Вас під час слухання притчі?
- 4. Що б ви сказали своїм одноліткам із сусідньої країни, яка розв'язала війну з Україною?

К
Р
Е
А
Т
И
В

Рис. Г.5. «Шість капелюхів мислення»

Джерело: створено автором

4. Вправа «Відповідності» Дібрати закінчення до висловів відомих людей (Рис.Г.6).

Спробуйте дібрати закінчення до висловів відомих людей.. Після виконання вправи ми заслухаємо ваші відповіді й порівняємо з авторськими. Можливо, хтось змінить думку, а хтось щось додасть до написаного.

- Якщо бажаєш, щоб світ змінився, стань... цією зміною. (Махатма Ганді)
- Не йдїть війною проти закону, прийміть закони проти...війни.
- (Єврейське прислів'я).
- Визнання проблеми – половина успіху в її... розв'язанні. (Зигмунд Фрейд)
- Війна в однаковій мірі обкладає даниною чоловіків і жінок, але з одних вона стягає кров, а з інших ... сльози. (В.Теккерей)
- Війна буде повторюватися до тих пір, поки питання про неї буде вирішуватися не тими, хто... помирає. (Анрі Барбюс)
- 5.Вправа «Постери Миру».
- 6.Бесіда «Діалог із майбутнім»
- Як ви поясните своїм дітям – школярам, чому збереження миру є основним завданням для всіх поколінь.
- 7.Вправа «Образи війни та миру»
- **8.Вправа «Хрестоматія Миру.»**
- Сьогодні ми з вами спробуємо скласти своєрідну хрестоматію Миру. На фігурках голубів напишіть ,за яких умов, на вашу думку, у світі назавжди запанує мир. І цих голубів ми помістимо в нашу хрестоматію.
- **9.Робота в групах.** Об'єднайтеся в три групи. Кожна група повинна довести доцільність трьох принципів, дотримання яких дозволить світові жити мирно. Захист проєкту.

- I група. Принцип відмови від насилля (агресії) як способу спілкування й переконування.
- II група. Принцип незмушування: бути вимогливим до себе, а не до інших.
- III група. Принцип прийняття: людина має право бути несхожою на інших.

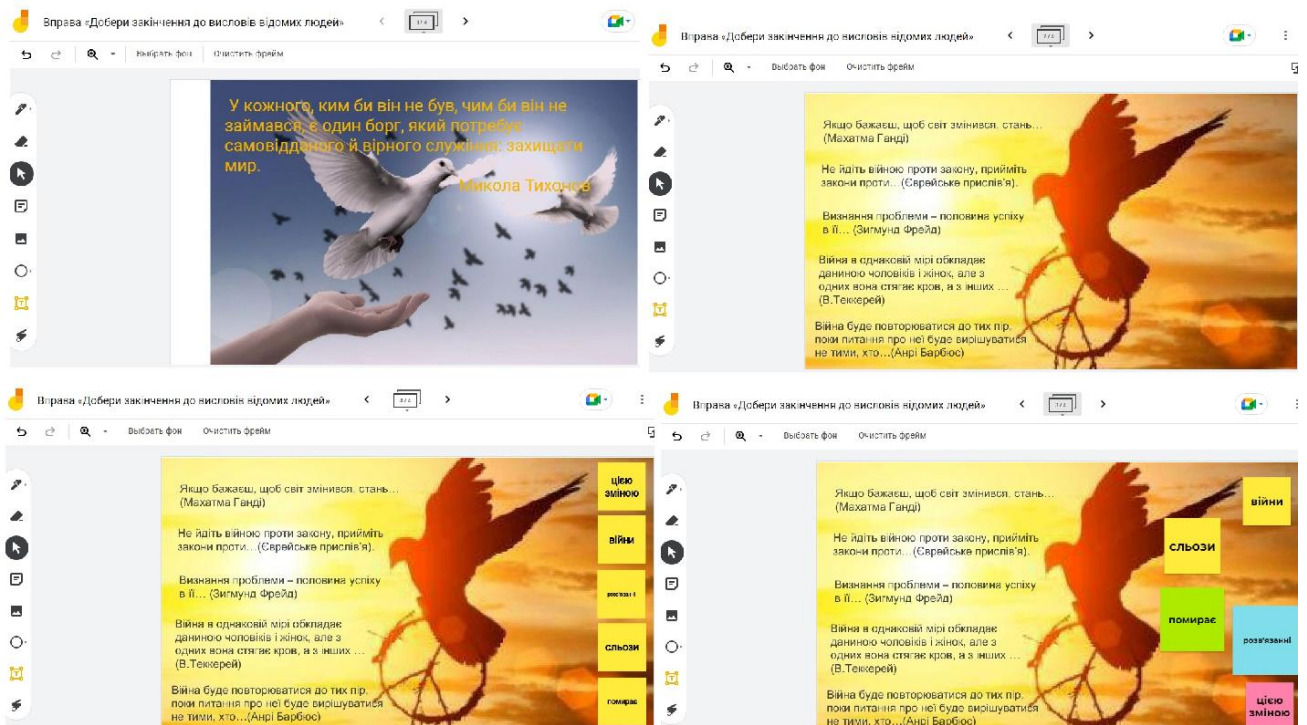

Рис. Г.6. «Шість капелюхів мислення»

Джерело: створено автором

10. Гра «Перегони на повітряних кулях миру»

На фреймах розміщені кулі, які летять над океаном або землею чи горами. Баластні мішки з піском, що символізують різні способи життя людини, знаходяться навколо кулі. Гра починається. Учні уявляють, що вони подорожують на «Кулі миру». Куля починає падати, та пасажери повинні скинути баласт для того, щоб уникнути серйозної аварії. Завдання учнів – визначити пріоритетні способи життя людини, що в грі представлені мішками з баластом. Після того, як чотири або п'ять мішків скинуті за борт, куля безпечно досягає землі. Далі відбувається обговорення в колі. Кожна група представляє свій список усьому класу та пояснює свої пріоритети. Потім списки порівнюються. Чи є багато відмінностей? Також потрібно провести обговорення про роботу в групах. *Про що було важко домовитися? Чи було складно віддати пріоритет певним способам життя людини на противагу іншим?* Очікується, що учні зроблять висновок про те, що можливо було дійти згоди, люди можуть розставляти свої пріоритети, якщо вони стоять перед вибором.

Різні способи життя

1. Наступне є необхідним у житті: помірність, розум, баланс між крайнощами, дружба, самоконтроль, дисципліна, передбачливість, гарні манери та повага до певних традицій.
2. У житті має значення особиста та інтелектуальна свобода, байдужість до матеріального та фізичного світу.
3. Найважливішими властивостями є прихильність, любов, відданість, контроль власних пристрастей та інтересів, відкритість для інших. Чистий інтелект, прагнення влади та егоїзм повинні викликати недовіру.
4. Насолоджуватись життям важливіше, ніж змінювати світ: відкидання етики, дисципліни та особистих жертв; потреба у спілкуванні, але з періодами самотності.
5. Людина повинна ідентифікувати себе в групі та шукати товариства. Важливими є комунікабельність та активність, відмова від абстрактних роздумів, самотності та матеріальних інтересів. Перевага надається позитивній емоційній самореалізації та спільним радощам.
6. Людина повинна прагнути різноманітної фізичної активності, досліджувати власний світ та практичні відчуття, надавати перевагу роботі, відмовлятися від ностальгічних мрій, відкидати комфорт та задоволення.
7. Дні йдуть за днями, але всі вони різні. Центральними поняттями є нестабільність та адаптація, отже, людина повинна бажати насолоджуватися важливим моментом. Найвище за все не бути рабами ідеї.
8. Важливими є прості приємні почуття: комфорт, дружба, відпочинок, міцне здоров'я, відмова від надмірностей, відкидання амбіцій та фанатизму.
9. Відкритість та здатність до сприймання є необхідними: насолода та успіх прийдуть самі; чекайте терпляче та спокійно.
10. Людина повинна мати самоконтроль, але бути пильною, усвідомлювати сили світу та людські обмеження. Людина повинна бути щедрою, але не утопістом, та жити з почуттям самоконтролю та гідності.
11. Важливим є споглядання. Світ надто великий та надто агресивний. Внутрішнє життя душі є важливим та переважає над нікчемним, болючим світом, який слід відкинути.
12. Акцент на дії, виконання, виклик, будівництво; тіло, руки, мускули – це справжнє життя. Розважливість, комфорт та релаксацію слід відкинути.

13. Люди існують для того, щоб служити: бути корисними іншим та сприяти їх персональному росту. Віддайте себе світу; будьте скромними, постійними, віруючими, гнучкими. Отримуйте не просячи, працюйте на царство Бога.

IV. Рефлексія. Ви молоді жителі нашої планети. І від вас залежить майбутнє. Нехай усі ми навчимося розуміти й поважати одне одного, нехай почнеться на Землі нова історія – історія Людства, яке не знає війни.

Почати треба з себе і завжди,
Нести у серці добрість і тепло.
Позбутись негативу назавжди,
Щоб сонцем серце сяяти могло.

Вправа «П'ять причин, чому ми переможемо». (Пропоную дітям назвати 5 причин, які є запорукою нашої перемоги).

Причина перша: ми є з України,
За нас стріляє кожна п'ядь землі.
Розчистимо, приберемо руїни,
Ви ж проростете в житньому стеблі.

Причина друга: з нами Бог і правда!
Вдягають нас в сміливість броню!
Виборюючи нашим дітям «завтра»,
Ми знаємо, за що б'ємось в бою!

Причина третя: злість і біль, й зневага!
Вбиваючи ракетами міста,
Ви лиш вбиваєте останні краплі страху,
І пахне помстою загальна боротьба!

Четверта заховалась поміж вами,
ви – скормлені рашистськими грудьми,
народжені слухняними рабами,
ми – українськими і вільними людьми.

Причина п'ята, правда, не остання:
В нас кожен сам і всі тримають стрій!
Тож, вороги, прийміть наші вітання –
Сьогодні буде ваш останній бій.

Автор: Оля Добродій

Інтерактивна гра «Побажання» (Підбір матеріалу візуалізовано з допомогою Сервісу Interacty)

Список використаної літератури:

- 1.Кращі виховні заходи./Упоряд. В.О.Гноїнська. – Х.: Вид-во «Ранок», 2011.– 319с.
2. Години спілкування. 9-11 класи./Укладач В.М.Андрєєва. – Х.: «Основа», 2014.–128с.
3. Місюра Т.М. Виховний захід “Урок миру” [Електронний ресурс] / Місюра Тетяна Миколаївна // ІНФОурок: [сайт]. – Режим доступу: <http://infourok.ru/vihovniy-zahid-urok-miru-527222.html/>.
4. Прагнемо миру! [Електронний ресурс] – Режим доступу : https://lad.vnau.com.ua/storage/Pragnemo_mur